

vse prihodnje liste „Lire S.“ le s tem razločkom, da se prva lista dalje zakasnita. Ako bi pa drugače ne kazalo, bom skrbel, da se tačas „Lira“ drugje tiska, dasiravno je o tem veliko zaprek, in če ne drugih, saj teh, da tisek ni enak, stroški veči itd. — Kdor mi sedaj piše, naj naredi napis tako-le na pismo: „Fr. Gerbec, konservatorist, sedaj v Cerknici (Station Rakek, Krain). V Cerknici 5. julija. France Gerbec.

Národní običaji.

Slovenski ples.

Mnogokrat je bilo že vprašanje, ali so stari predniki naši Slovenci imeli kak lasten naroden ples? Naj povem, kar jaz o tem vem.

Spominjam se že iz mladih svojih let, da na naših svatovščinah je priletel mož tako-le plesal: Plesavka povzdigne svojo roko in stegne kazavec visoko kakor je glava. Plesavec jo prime za prst in jo trikrat zavrti; ona gré unkraj kolobarja (kolésa), si podprè rebra z obema rokama in nepremakljivo gleda v njega; on pa gleda v njo, poka ob kolena ali ploska z rokami po taktu kakor tudi ona, in ko mine kaka minuta, stopita plesaje v sredo kolobarja, se primeta z desnicama in spremenita plesavna prostora: on gré na njeno mesto, ona na njegovo, in ples gré naprej, kakor iz začetka.

To sem videl leta 1800, potem pa nikdar več. Ta ples je sramožljiv in ne utruji plesavcev, zato tudi manj nevaren; zato ga vam naznam ter sem vam porok, da je slovensk. Kaj, ker brez plesa mladi svet ne more biti in spodobni ples res tudi družega ni kot izraz veselja — ko bi naši učitelji in mojstri plesa skusili vrediti ta gotovo narodni ples? Variatio delectat!

Ozir po svetu.

✓ Pogled v štiri najmočnejše trdnjave na našem Laškem.

Da je zdaj skor vsaka druga beseda povsod le vojska in vojska, kdo bode komú to zameril sedanji čas. Radovednega človeka pa tudi mika, kraje bolj na tanko poznati, kjer se naša armada bojuje s sovražnikom. Posebno zanimivo je bojišče na Laškem, ki je po svoji legi sami že imenitno — trda kost sovražniku. Naj tedaj bolj na drobno popišemo ta kraj.

Po nesrečni vojski na Laškem 1859. leta je ostal našemu cesarstvu tisti del zgornje Italije, ki se od podnožja tridentinskih in karniških planin razprostira do morja jadranskega. Čeravno so te dežele večidel obširne planjave, vendar nikakor niso take, da bi jih mogel sovražnik lahko vzeti. Mnogotere reke, kanali, grabni, močvirja, rajževe njive, čez ktere se voda spušča, in druge ovire obdelanega polja delajo zadržek velikim armadam, da sovražnik ne more lahko po njih, in da se domača armada tù vspešno zoperstavlja ptuji. Vendar pa tudi tù ni povsod enako. Nekteri prostori so preobširni in na nekterih krajih taki, da jih sovražnik lahko predere, — drugi pa niso v zvezi z drugim. Zato je bilo treba, da se je za brambo dežele posebno izbral blizo 5 milj dolgi in na spodnjem delu dvakrat širji čveteroogelnik, kterege proti severju mejí predgorje planin, proti zahodu reka Minčio, proti izhodu reka Adiža in proti jugu reka Pad. Tù v močnih trdnjavah Peskiera, Verona, Mantova in Legnago, ki so na 4 ogle postavljene, se morejo vseliti velike armade, katerim so te trdnjave podpornice, da odtod branijo sovražni naval, pa so tudi založnice vsega, česar je treba za vojsko. Pravi precep so te 4 trdnjave, ki vjamejo sovražnika ter ga starejo.

Ta trdnjav in čveteroogelnik je tisto vsemu svetu znano branišče, nad katerim se je že nekterokrat razbila sila sovražnikova. Že 1859. leta, ko je francozko-italijanska armada našo na več krajih premagala, se je daljno vojskovanje na tem mestu ustavilo. Od tistihmal pa je naša vlada še več storila, da je še bolj utrdila trdnjav in čveteroogelnik.

Sto in stokrat imenovana reka Minčio, ktera od Moncambana do Kurtatone (od Peskiera doli do Mantove) sedanjo mejo dela med italijanskim kraljestvom in našim Laškim, teče iz jezera Garda skozi Peskiero proti jugu in se izteka v reko Pad potem, ko je z všteti ovinki blizo 6 milj potastorila. V suhem vremenu je na nekterih krajih ta reka tako plitva, da je mogoče pregaziti jo, v Peskieri, Berghetti, Goiti in Rivalti pa so mostovi čez-njo. Malo pred svojim iztokom v reko Pad se razširi v jezero, iz kterege se dviguje trdnjava Mantova. Severni ključ Minčijeve struge in tako rekoč predtrdnjava Mantove je trdnjava Peskiera. To mestice, ki je po železnici z Verono sklenjeno, je v prejšnjih časih imelo le zagrado in graben okoli in okoli, in ker bolj nizko stoji, se je móglo iz bližnjih višav na-njo streljati. Že francozki cesar Napoleon I. je tedaj homec Mandella na desni obali Minčijeve utrditi dal, in naša vlada, ko si je 1815. leta prisvojila to mesto, je na desnem bregu zidala ostrog (čitadelo) Salvi. Vojske 1848. leta pa so pokazale, da je treba še bolje zagraditi Peskiero, in tako je zdaj na višavah v okolici njegovi 14 močnih ostrogov ali manjših trdnjavic, ktere deleč krog in krog varujejo mesto in ladjostajo na jezeru Garda, in gospodujejo nad železnicama v Rivoltello in Verono. Vse te trdnjave skupaj so pa tudi močen tabor za precej veliko armado, ktera od zahoda prihrujočega sovražnika ravno v bok napade. Ako tedaj sovražnik hoče čez Minčio udariti, mora vse sile napeti, da oklene in obsede Peskiero.

Vrh tega pa je še več ovir, ktere branijo naval v omenjeni čveteroogelnik na gornji, lože prestopljivi strani Minčijevi. Na levi, avstrijski strani spremljajo to reko male višave, po uri ali dve uri od vode oddaljene, v kterih se armada lahko brani sovražniku, kterege se v ozkih ravninah pod višavami v velikem številu nabrati ne more, in ki jo tedaj lahko hudo skupi, ako bi se predrznil čez reko stopiti.

To stališče pa je še za to zeló važno, ker se ob enem opira na mogočno Mantovo, ki je južni ključ struge Minčijeve in ktero je Napoleon I. glavario vseh trdnjav laških imenoval. Minčio, kateri se čedalje bolj steka v planjavo, prihaja tukaj kot skupščina jezerska, ker tri jezera: zgornje, srednje in doljno (laggo superiore, laggo di mezzo in laggo inferiore) se tukaj razprostirajo. Mantova ima mnogo lepih cerkev in bogatih palač, šteje pa zdaj komaj 30.000 prebivalcev. Pod Mantovo je še večí otok Il Te, kateri je zagrajen tabor, v kterege more nad 30.000 vojakov. Desni breg se s temi trdnjavami sklepa po 3, levi pa po 2 nasipih in mostovih. Eden teh dveh potov pelje v predmestje Porto, ki je sicer trdnjava stare baže, vendar zavoljo globokih grabnov in zavoljo naprav, po kterih se povodinj lahko naredí, popolnoma varna. Mantova je ena najimenitniših trdnjav, pa ne zavolj ograj in nasipov, ki so deloma še po starem kopitu narejeni, ampak zavoljo lege svoje ob jezeru in zato, ker more velika armada v nji stanovati. Sovražnika, ki bi hotel to trdnjavo zajeti, bi armada, ki iz trdnjave plane, lahko od zad ali od strani prijela. Ko bi sovražnik to trdnjavo obsedel in bi jo z obsedo hotel prisiliti, da se mu podá, moral bi na desnem in levem bregu jezera imeti prav veliko armado, da bi se mógla braniti, ako jo trdnjavina armada napade. Združiti pa sovražnik ne more lahko svojih čet od desnega